

Şâhî Divanı'nın İki Yeni Yazma Nüshası

Üzeyir ASLAN¹

Öz

Mesud Mirza, 15. yy. Orta Asya şairlerindendir. Babası Sultan Mahmud Mirza (öl. 901/1495), dedesi ise Ebu Said Mirza (öl. 874/1469)'dır. Mesud Mirza'nın soyu Timur (öl. 808/1405)'a dayanır. Türkçe şiirlerinde "Şâhî", Farsça şiirlerinde 'Ārifî" mahlasını kullanan şairin Farsça dîvânı bugüne kadar tespit edilememiştir. Türkçe dîvânının ise İngiltere nüshaları daha önce J. Eckmann tarafından tanıtılmıştır. India Office Kitaplığında Turki Ms 23 ve 25 numarada bulunan bu iki nüsha esas alınarak dîvân yayını T. Mirzaev (2001) ve M. Tekcan (2005) tarafından yapılmıştır. Anılan nüshalardan başka Mesud Mirza Şâhî Dîvânı'nın iki yeni nüshası daha tespit edilmiştir. Bunlar; İran Kitabhane-yi Devlet-i Aliyye 2205 (İ) ve Bibliothèque Nationale de France Supp. Turc 295 (F)'tir. Şâhî Dîvânı'nın İ nüshası, şair henüz hayatta iken 1489'da istinsah edilmiş olup muhtemelen onun kontrolünden geçmiştir. Bu yazmada 109 şiir mevcuttur. Bunlardan 95'i diğerlerinde yok iken 3'ü F'de ve 7'si D (İngiltere nüshaları)'de de bulunmaktadır. Şiirlerin 4'ü ise bütün nüshalarda vardır. Şiirlerin 85'i remel bahrinin fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün, 1'i fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilün; 5'i hezec bahrinin mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün; 1'i muzari bahrinin mef'ülü fâ'ilâtü mefâ'ilü fâ'ilün kalıbı ile yazılmıştır. Nüshadaki 17 rubai ise ahreb kalıpları ile kaleme alınmıştır. Dîvân'ın F nüshası bir mecmua içindedir. Toplam 86 şiir ihtiva etmektedir. Şiirlerden 57'i yalnız bu yazmada bulunmakta iken 3'ü İ ve 22'si D'de de vardır. 4 şiir ise bütün nüshalarda ortakır. F'deki şiirlerin 75'i remel bahrinin fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün, 1'i fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilün; 8'i hezec bahrinin mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün, 1'i müctes bahrinin mefâ'ilün fe'ilâtün mefâ'ilün fe'ilün kalıbı ile yazılmıştır. 1 terci'-bendin vezni ise ahrebirdir. Böylece yeni nüshalarla 155 yeni şiir ortaya çıkmaktadır.

Anahtar kelimeler: Şâhî Mesud Mirza, divan, Timur Ailesi, Çağatay edebiyatı.

Two New Manuscript Copies of Shâhî Dîvân

Abstract

Mesud Mirza (d. 1510) is one of the middle Asia poet lived in fifteenth century. His strain goes to Timur-i Ghyurghyan (d. 1405). His father Mahmud Mirza (d. 1495) was a king in provinces of Khorasan, Hesar, Badahshan and Samarkand. Mesud Mirza has two divan, Turkish and Persian, and his penname is "Shâhî" for Turkish poems and "Ārifî" for Persian. We have known that the divan's two manuscript copies are in India Office Library. These were introduced by J. Eckmann in 1970. Later T. Mirzaev and M. Tekcan published these in 2001 and 2005 completely. Now, we learn about the existence of two manuscript copies more in Iran, we will show it with symbol of I, and Paris, we will show it with symbol of F. In this article we analyze these copies and peruse poems directionally additives to divan. The first manuscript I written in 1489, also Shahi Mesud Mirza was in life in that year, so we guess that he checked it entirely. There are 109 poems in it and 95 poems of them are not in other manuscripts. These poems' measure is ramal's fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün mostly. The second manuscript is F that takes part in a macmua and it has 87 poems. 57 poems of these are not

¹ Prof. Dr., Marmara Üniversitesi, Fen Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, uaslan@marmara.edu.tr [Makale kayıt tarihi: 17.1.2018-kabul tarihi: 14.4.2017]; DOI: 10.29000/rumelide.417488

in Iran and Britain's manuscripts. The most of these is written with ramal's fā'ilātun fā'ilātun fā'ilātun fā'ilun. As a result we find out that, these two new copies of Shahi divan has 155 poems, also these are not in other copies.

Key words: Shāhī Mesud Mirza, divan, Timur Dynasty, Caghatay poetry.

1. Giriş: Şâhî Mesud Mirza ve Eseri

1.1. Hayatı

Mesud Mirza 15. yy.da yaşamış Orta Asya şairlerindendir. Babası Sultan Mahmud Mirza (857/1453-901/1495) Horasan, Hisar ve Bedahşan vilayetlerini yönetmiş, son olarak 900/1494'te altı ay Semerkand hakimi olmuştur. Sultan Hüseyin-i Baykara (öl. 912/1506) ile iki kez savaşmış, her ikisinde de yenilmiştir. Annesi, Mir Büzürg-i Tirmizî'nin kızı Hanzade Begim'dir. Dedesi Ebu Said Mirza (öl. 874/1469) 855/1451-874/1469 yılları arasında on sekiz yıl boyunca Maverâünnehir ve Horasan'da saltanat sürmüştür (Lugal 2011: 581-588). Mesud Mirza'nın soyu Timur-ı Gürgân (737/1336-808/1405)'a ulaşır. Mesud Mirza, Sultan Mahmud'un beş oğlu ile on bir kızının en büyüğüdür. Babası, henüz hayatta iken Hisar'ın yönetimini ona vermiştir (Arat 2006: 159, 163-165, 167).

Mesud Mirza 901/1495'te amcası Sultan Ahmed Mirza'nın kızı Ak Begim ile evlendi. 902/1496'da Sultan Hüseyin-i Baykara'nın Hisar'ı kuşatması üzerine şehirden çıkmak zorunda kaldı. Bir süre sonra Sultan Hüseyin kuşatmadan vaz geçince yeniden Hisar'a döndü. Aynı yıl Bâbü'r'le ittifak yaparak Semerkand üzerine yürüdü. Bu esnada ikinci evliliğini Şeyh Abdullah Barlas'ın kızı ile yaptı. Bâbü'r'e göre Mesud Mirza, Şeyh'in kızına çok düşküncü ve Semerkand'a gelişinin asıl sebebi de buydu (Arat 2006: 176). Mesud Mirza 903/1497'de atabeyi ve en yakın adamı olan Hüsrev Şah ile kardeşi Baysungur'un birlikte Hisar'a saldırması üzerine onlara karşı koyamadı ve Horasan'a giderek Sultan Hüseyin'e sığındı (Arat 2006: 199-200). Bu dönemde Alî Şîr-i Nevâyî (öl. 907/1501) ile tanışmıştır. Nevâyî, tezkiresinde onu "zeki, dürüst ve cömert bir genç" olarak anlatmaktadır (Eraslan 2001: 200). Fakat bir süre sonra ortaya çıkan karışıklıklar yüzünden Horasan'da da duramayan Mesud Mirza, Hüsrev Şah'a güvenerek yeniden Hisar'a döndü. Mesud Mirza'nın bu kararı kendisi için iyi olmamıştır, zira Hüsrev Şah onun gözlerine mil çektirmiştir. Zulüm ve fitne ile anılan Hüsrev Şah'ın yapmış olduğu kötülöklere Bâbü'r de temas etmektedir (Arat 2006: 159, 166). Mesud Mirza'ya bağlı birkaç yakın adamı onu gizlice önce Semerkand'a, oradan tekrar Horasan'a götürdüler. Sultan Hüseyin gözlerini kaybeden Mesud Mirza'ya iyi davranmış, hatta onu kızıyla evlendirmiştir. Böylece Mesud Mirza üçüncü evliliğini Sultan Hüseyin'in kızı ile yapmıştır (Arat 2006: 200-201). Mesud Mirza son yıllarını Horasan'da geçirmiş, bu esnada 912/1506'da Herat'ta Bâbü'r'le bir ziyafette görüşmüştür (Arat 2006: 366). 913/1507'de Şiban Han (öl. 916/1510)'ın Herat'ı kuşatması sırasında Özbekler tarafından öldürülmüştür (Eckmann 2003: 290).

Bâbü'r'ün *Hâtırat*'ında verdiği bilgiye göre Mesud Mirza'nın kızlarından birinin adı Sultan Baht Begim'dir (Arat 2006: 573).

2. Eseri

Mesud Mirza, sanat ve edebiyatın desteklendiği bir ortamda yetişmiştir. Babası Sultan Mahmud da şairdi ve bir dîvân tertip etmişti. Ancak Bâbü'r'e göre şiirleri seviyesiz ve tatsızdı (Arat 2006: 163).

"Ârifî" mahlası ile Farsça ve "Şâhî" mahlası ile Türkçe şiirler söyleyen Mesud Mirza'nın orta seviyeli bir şair olduğu ileri sürülmüştür (Eckmann 2003: 290). Bu makalenin konusu olan *Mesud Mirza Şâhî*

Dîvânı'nın incelediğimiz yeni nüshalarında öbür nüshalarda bulunmayan 155 adet şiir ortaya çıktığına göre şairin edebî kişiliğine dair önceden verilmiş hükümleri yeniden gözden geçirmek bir zorunluluk olmuştur.²

2.1. Divan Nüshaları

Mesud Mirza Şâhî Dîvânı'nın İngiltere nüshaları daha önce J. Eckmann tarafından tanıtılmıştı (2003: 287). India Office Kitaplığı'nda bulunan bu nüshalar:

1- Turki MS 23: Her sayfası 12 satır olup 57 varaktır. Nestalik hatla yazılmıştır. Eserin istinsah tarihi 10 Recep 1157 (13 Temmuz 1745)'dir. 2- Turki MS 25: Her sayfası 15 satırdır. 126 varaklık bir mecmuanın 81b-126a yaprakları arasında yer almaktadır. Nestalik hatla 26 Ramazan 1190 (8 Ağustos 1776)'da istinsah edilmiştir.

Her iki nüshada “152 gazel, 1 terci-bend, 37 rubai ve 18 müfred” vardır. Eckmann'a göre ikinci nüsha ilk nüshadan kopyalanmıştır (2003: 287).

J. Eckmann, ilgili makalesinde şairin hayatı ile ilgili verdiği bilgilerden sonra *Dîvân*'dan örnekler sunmaktadır (2003: 287-310). Daha sonra Töra Mirzaev, aynı iki nüshayı karşılaştırarak şiirlerin tamamını Özbekistan'da yayımlamış (2001); Türkiye'de ise M. Tekcan (2005)³ ve S. Bal (2013) aynı nüshaları esas alan çalışmalar yapmışlardır.

2.2. Şâhî Divanı'nın İki Yeni Nüshası

Şâhî Dîvânı'nın İngiltere nüshaları dışında iki nüshası daha tespit edilmiştir. Bunlar:

1- Kitâb-hâne-yi Devlet-i 'Aliyye-yi Îrân, Nu. 2205.⁴ Bu nüshanın kaydı, T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Türkiye Yazmaları'nda da mevcuttur (https://www.yazmalar.gov.tr/detay_goster.php?k=104698, erişim tarihi 24/01/2017, sa. 13, 20). Nüsha, F. Kılıç tarafından sathi bir şekilde tanıtılmış, dolayısıyla kıymeti gerektiği gibi ortaya konulamamıştır. Kılıç bu nüshanın, müellif hattı veya divanın ilk versiyonu olabileceğini, şiir sayısının ise İngiltere nüshalarında yer alanlardan daha az olduğunu söylemektedir. Yazar, İran nüshası ile İngiltere nüshalarını karşılaştırmadığı için bu nüshada daha önce yayımlanmamış şiirlerin olup olmadığı hususuna hiç değinmemektedir. Kılıç'ın verdiği bilgiler şu şekildedir (2007: 392-393):

“Taraflımızdan incelenen Şâhî divanı nüshası İran Devlet Kütüphanesi (Kütübhâne-i Devlet-i aleyh-i [aliyye-yi] Îrân)'nde 385 numarada kayıtlıdır. İngiltere'de bulunan divanlardan daha az sayıda şiir ihtiva eden bu nüshanın en önemli özelliği tarihinin eskiliğidir. Eser müstensih Sultan Ali Meşhedi tarafından 895/1489'de istinsah edilmiştir. İngiltere'de bulunan nüshaların 18. yüzyıl (1745, 1776)'da istinsah edildiği hatırlanırsa bu nüshanın önemi ortaya çıkar. Kaynaklar Şâhî'nin ölüm tarihi olarak 1507'yi verdiğine göre nüsha şairin ölümünden 18 yıl önce istinsah edilmiştir. Yazmanın, divanın ilk versiyonu olma ihtimali de vardır. İngiltere'deki nüshalarda şiir sayısı daha fazla olduğuna göre şu anda bilinmeyen bir nüsha ya da müellif hattı olmalıdır. 31 varak, 11-12 satır ve nestalik hatlı olan nüsha mürettep değildir. 10 gazelin başının ya da sonunun eksik olduğu yazmada

² Biz Şâhî divanını yeniden hazırlıyoruz, çalışmamızda şairin edebî yönünü ayrıntılı bir şekilde ortaya koyacağız.

³ M. Tekcan'ın yayını bundan sonra D kısaltması ile verilecektir.

⁴ Dîvân'ın İran nüshası bundan sonra İ kısaltması ile verilecektir.

97 gazel yer almaktadır... 3 gazel dışında kalan şiirlerde mahlasın yeri boş bırakılmıştır. 17 rubaî. Gazellerin biri hariç diğerleri remel bahrinin fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün kalıbıyla yazılmıştır.”

Şâhî Dîvânı’nın İran nüshası, şair henüz hayatta iken 895/1489’da Sultan Alî Meşhedî tarafından istinsah edildiğine göre müellif hattı olamaz, ancak şairin kontrolünden geçtiği düşünülebilir. Nüsha, İngiltere nüshalarından daha az şiir ihtiva ediyor olmakla birlikte, bu çalışmamızla ortaya koyduğumuz üzere 98 yeni şiir içermesi bakımından önemlidir. Yeni şiirlerin 82’si gazel, 16’sı rubaidir. İngiltere nüshalarında olup İran nüshasında da bulunan şiir sayısı ise 11’dir. Nüsha, ortadan birkaç yaprak eksik olup yanlış ciltlenmiştir. İçinde tespitimize göre 92 gazel ve 17 rubai olmak üzere toplam 109 şiir vardır. 1 şiiri ise sayfa görüntüsünün net olmaması yüzünden okuyamadık. Buradaki gazellerin 5’i hezec bahrinin mefâ’ilün mefâ’ilün mefâ’ilün mefâ’ilün kalıbı ve 1’i muzârî’ bahrinin mef’ülü fâ’ilâtü mefâ’ilü fâ’ilün kalıbı ile yazılmıştır. Diğer gazeller ise remel bahrinden vezinlerle kaleme alınmıştır.

2- Bibliotheque Nationale de France Supp. Turc 295.⁵ *Şâhî Dîvânı*, zikredilen kütüphanedeki mecmuanın 49^a-69^b yaprakları arasında yer almaktadır. Eser, her sayfada 18-19 satır hâlinde nestalik hatla yazılmıştır. Bu nüshada, D ve İ nüshalarında olmayan 57 şiir vardır. F nüshasında olup D nüshasında olan şiir sayısı 22, F’de olup İ’de de yer alan şiir sayısı 3, bütün nüshalarda (F, D, İ) bulunan şiir sayısı ise 4’tür. F nüshasında toplamda 86 şiir bulunmaktadır. Bunlardan 75’si gazel, 10’u tahmis ve 1’i eksik bir terci-bend’dir. Bu nüshadaki şiirlerin 8’i hezec bahrinin mefâ’ilün mefâ’ilün mefâ’ilün mefâ’ilün kalıbı ile, 1’i müctes bahrinin mefâ’ilün fe’ilâtün mefâ’ilün fe’ilün kalıbı ile yazılmıştır. Diğer şiirler ise remel bahrinin kalıpları ile kaleme alınmıştır. İ ve F nüshalarındaki şiirlerin vezinleri aşağıdaki tabloda bir arada verilmiştir:

Tablo 1:

Nüsha	Bahir	Vezin	Şiir Numarası	Toplam	Genel Toplam
İ	Remel	fâ’ilâtün fâ’ilâtün fâ’ilâtün fâ’ilün	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 15, 16, 19, 22, 23, 24, 25, 27, 32, 34, 35, 38, 39, 40, 43, 49, 51, 54, 55, 58, 59, 63, 65, 66, 69, 70, 71, 72, 74, 76, 77, 78, 83, 84, 86, 90, 91, 92, 94, 95, 97, 99, 100, 101, 102, 105, 107, 108, 109, 111, 114, 117, 119, 122, 124, 125, 129, 131, 138, 140, 141, 142, 143, 144, 146, 147, 150, 151, 153, 154, 159	85	109
		fe’ilâtün fe’ilâtün fe’ilâtün fe’ilün	112	1	
	Hezec	mefâ’ilün mefâ’ilün mefâ’ilün mefâ’ilün	36, 50, 130, 133, 155	5	
	Muzari	mef’ülü fâ’ilâtü mefâ’ilü fâ’ilün	82	1	

⁵ Dîvân’ın Fransa nüshası bundan sonra F kısaltması ile verilecektir.

	Ahreb		162, 163, 164, 165, 166, 167, 168, 169, 170, 171, 172, 173, 174, 175, 176, 177, 178	17	
F	Remel	fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün	19, 20, 26, 28, 29, 30, 31, 33, 34, 37, 41, 42, 44, 46, 47, 48, 49, 53, 56, 57, 60, 61, 62, 63, 64, 67, 68, 73, 75, 79, 80, 81, 85, 87, 88, 89, 91, 93, 98, 103, 104, 106, 110, 113, 115, 116, 118, 121, 122, 123, 126, 127, 128, 134, 135, 136, 137, 139, 145, 146, 152, 156, 158, 160, 161, 179, 180, 181, 182, 183, 184, 185, 186, 187, 188	75	86
		fe'ilātün fe'ilātün fe'ilātün fe'ilün	45	1	
	Hezec	mefā'ilün mefā'ilün mefā'ilün mefā'ilün	17, 21, 96, 120, 132, 148, 149, 157	8	
	Müctes	mefā'ilün fe'ilātün mefā'ilün fe'ilün	18	1	
	Ahreb		189	1	

İ, F ve D nüshalarındaki şiirler, yalnız bir nüshada bulunanlar ile nüshalarda ortak olanlar, aşağıdaki tabloda verilmiştir:

Tablo 2:

Nüsha	Şiir Numarası	Toplam	Genel Toplam
İ	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 16, 22, 23, 24, 27, 32, 35, 36, 38, 39, 40, 43, 50, 54, 55, 58, 59, 65, 66, 69, 70, 71, 72, 74, 76, 77, 78, 82, 83, 84, 86, 90, 92, 94, 95, 97, 99, 100, 101, 102, 105, 107, 108, 109, 111, 112, 114, 119, 124, 125, 129, 130, 131, 133, 138, 140, 141, 142, 143, 144, 147, 150, 151, 153, 154, 155, 159, 162, 163, 164, 165, 166, 167, 168, 169, 170, 171, 172, 173, 174, 176, 177, 178	95	109
İ, F	49, 91, 146	3	
İ, D	13, 14, 15, 25, 51, 117, 175	7	
İ, D, F	19, 34, 63, 122	4	
F	17, 18, 21, 26, 28, 29, 37, 42, 47, 56, 57, 60, 61, 64, 73, 75, 79, 80, 87, 88, 89, 93, 96, 98, 103, 104, 106, 110, 113, 115, 116, 120, 123, 127, 134, 135, 136, 137, 139, 148, 149, 152, 157, 158, 160, 161, 179, 180, 181, 182, 183, 184, 185, 186, 187, 188, 189	57	86
F, İ	49, 91, 146	3	
F, D	20, 30, 31, 33, 41, 44, 45, 46, 48, 53, 62, 67, 68, 81, 85, 118, 121, 126, 128, 132, 145, 156	22	
F, D, İ	19, 34, 63, 122	4	

Tabloya göre yalnız İ nüshasında olan şiir sayısı 95, yalnız F’de bulunan şiir sayısı 57, İ ve F nüshalarında ortak olan şiir sayısı ise 3’tür. Buna göre yalnız İ ve F nüshalarında 155 yeni şiir yer almaktadır ve bunlar D’de yoktur.

2.3. İ ve F Nüshalarındaki Şiirler

İ ve F nüshalarındaki şiirlerin tamamının matla beyitlerini elifbâ sırasına göre ve D ile karşılaştırılarak aşağıda veriyoruz:⁶

ğazeliyyât

ḥarfü’l-elif

1: *remel: fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilün*

zâr ol-kim ğam bile kaçımğa yârım kelmäsä

müşkil-aḥvālî eger ol ğam-küsârım kelmäsä (İ 28^a, F-, D: XXV)

ḥarfü’t-tâ

2: *remel: fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilün*

sêndin êtmân özgâlik çün dedîñ êy âb-ı ḥayât

veh yana cānâ bu sözdin özgâ ger bolsañ uyar (İ 4^b, F-, D-)

3: *remel: fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilün*

sên ü ‘işret bezmid[ä] mey nûş êtip êy yâr mest

mên ü miḥnet küncid[ä] ğam dāmı birle pây-best (İ 17^a, F-, D-)

4: *remel: fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilün*

kim dâdi kim cevri nâzûk-mizâcîñgâ yavut

mihr körküzmây köñülni mihrîbânlıqdın savut (İ 4^b, F-, D-)

5: *remel: fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilün*

êy leṭâfet allıda serv-i sehî bālâ yigit

v’êy melâḥat gülşeni içre gül-i ra’nâ yigit (İ 1^b, F-, D-)

6: *remel: fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilün*

yana taptım bir sehî-kad ‘arîz[ı] gül-gün yigit

ṭab‘ı hem ruḥsârı kaddı dâk besî mevzûn yigit (İ 17^a, F-, D-)

⁶ Bu bölümde yer alan beyitler, özel adlar hariç, küçük harflerle yazılmıştır. Kullanılan kısaltmalar ve işaretler: - “nüshada yok”, [...] “metinde okunamayan kısım”, [] “metne tarafımızdan eklenen kısım”, a “varağın sağdan ön yüzü, b “varağın sağdan arka yüzü”.

ḥarfü'l-cīm7: *remel: fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün*

ḥāl-ı mēnni āḥır ol nā-mihribān bilgäy mü hīç

bilse ḥālımı bu sarı veh yana kēlgäy mü hīç (İ 28^b, yaprak kopmuş; F-, D-)**ḥarfü'r-rā**8: *remel: fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün*

çün ḥumārım kaşd-ı cān eylār nihān u āşikār

sākıyā gül-gün kadeḥ tut kim belā ērmiş ḥumār (İ 13^a, F-, D-)9: *remel: fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün*

ḥaṭṭ-ı sebznıj mu-durur la'liḡ üze ēy gül-izār

yā tutuptur çeşme-yi ḥayvān lebidā sebzēzār (İ 27^a, F-, D-)10: *remel: fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün*

dehr ara miḥnet olsa miḥnet-ābādımda bar

her elem kim bolsa ol hem cān-ı nā-şādımda bar (İ 22^b, F-, D-)11: *remel: fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün*

kayda kim meclis ara ol serv-i gül-ruḥsār bar

gülbün-i işretdin anda her nē dēsām bār bar (İ 20^b, F-, D-)12: *remel: fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün*

şekve bī-keslik uçün dehr içrā nēdip eylāgäy

ol ser-i kū itlāri dēk kimni kim aḥbābı bar (İ 11^a, bir yaprak kopmuş; F-, D-)13: *remel: fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün*

ēy köñül ol serv-i dil-cünıj ki sēndin 'ārı bar

gerçi ol kēlmās sēniḡ sarı sēn anıḡ sarı bar (İ 26^b, bir yaprak kopmuş; F-, D: L)

ḡonçanı tar aḡzıḡa nē dēp kılay teşbīḡ kim

ḡonçanıḡ güftāri yoxtur aḡzıḡ[ıḡ] güftāri bar (İ 24^a, 13. şiirin devamı olmalıdır.)14: *remel: fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün*

veh ki bir bir dostlar mēndin cüdālıḡ kıldılar

kōrsātıp mihr evvel āḥır bī-vefālıḡ kıldılar (İ 21^a, F-, D: XLVIII)

15: *remel: fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün*

ger emäs-mèn kūyuñ içre mihrin ammā cāndadur

mèn egerçi munda-mèn cān birle köñlüm andadur (İ 13^a, F-, D: XLVII)

16: *remel: fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün*

bā'ış-i rüsvālığım ol şūh-ı şūr-engizdür

kim anıñ la'li ğamıdın közlärüm hūn-rizdür (İ 10^b, F-, D-)

17: *hezec: mefā'ilün mefā'ilün mefā'ilün mefā'ilün*

ķayan barsañ ayağ baştın ķılur her kim ki cānlıǵdur

netāy ammā mēni salġan ayağdın nā-tevānlıǵdur (İ-, F 49^b, D-)

18: *müctes: mefā'ilün fe'ilātün mefā'ilün fe'ilün*

ġarīblikda yana hātırım perīşāndur

ġarībraķ bu ki nē ser maņa nē sāmāndur (İ-, F 49^a, D-)

19: *remel: fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün*

cānım ħermiş ol ki hicrān derdidin bī-çāredür

köñlüm ħermiş ol ki ġam tıǵdın ansız yaradur (İ 15^a, F 49^a, D: LVI)

20: *remel: fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün*

zūlm ħtār ol hūb-rū köñlidā mēndin kīn müdür

hūb-rūlar içre yā zūlm eylāmāk āyīn müdür (İ-, F 49^a, D: LI)

21: *hezec: mefā'ilün mefā'ilün mefā'ilün mefā'ilün*

fırāķıñdın ölār hālatda çihrem zağferānīdür

nazar hālımġa sal kim bāğ-ı 'ömrümniñ ġazānıdur (İ-, F 49^b, D-)

22: *remel: fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün*

nēçe kim ol bī-vefāsızlık bile meşhūr ħrūr

līk istār-mēn vefāsın anca kim maķdūr ħrūr (İ 26^a, F-, D-)

23: *remel: fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün*

zār-mēn ħy yār kēl kēl hālet-i zārımnı kör

hālet-i zārımnı aņlap cān-ı bīmārımnı kör (İ 15^a, F-, D-)

24: *remel: fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün*

her kesî sevr köñlüm 'ışkıdın şeydâ bolur
veh nè şeydâ kim barı 'âlem ara rüsvâ bolur (İ 15^b, F-, D-)

25: *remel: fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün*
bir küñî kim maña ol nâ-mihribân hem-dem bolur
şâdlık cânım kılıp ğamkîn köñül bî-ğam bolur (İ 20^a, F-, D: LII)

26: *remel: fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün*
her kaçan kim mihrsiz yârim maña hem-dem bolur
cân-ı nâ-hoşnûd hoş ğamkîn köñül bî-ğam bolur (İ-, F 49^b, D-)

ḥarfü'z-zâ

27: *remel: fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün*
veh nè ğam ol yârga ger bolsa mên dâk zârsız
ğam mañadur kim bola alman demî ol yârsız (İ 29^a, F-, D-)

28: *remel: fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün*
boldı cânân mihrsiz cevriñ çekâdûr cân henûz
cân ölüm hâlîğa vü raḥm âylâmâs cânân henûz (İ-, F 50^a, D-)

29: *remel: fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün*
ây tarab-sâzın tüzârdâ nâzenîñ üstâdımız
her maḳâmî bolsa nâznıñ şâhib-i irşâdımız (İ-, F 50^a, D-)

ḥarfü's-sîn

30: *remel: fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün*
hergiz ol bî-raḥm hâlîmğa teraḥḥum âylâmâs
zulm âylâp otluḳ âhımdın teveḥhüm âylâmâs (İ-, F 50^b, D: LXVII)

31: *remel: fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün*
veh ki vîrân 'ömrüm öyi vaşl ilân âbâd êmâs
hecr ara maḥzûn köñül ğam ḳaydıdın âzâd êmâs (İ-, F 50^a, D: LXVI)

32: *remel: fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün*
bes ki 'işret külbese sênsiz maña menzil êmâs
anıñ uçun maña 'işret sênsizin ḥâşıl êmâs (İ 8^a, F-, D-)

33: *remel: fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün*

lebläridin çünki kām-ı dil maña hāşıl emäs

ëy köñül kan yut ki hāşıl gayr-ı hün-ı dil emäs (İ-, F 50^b, D: LXVIII)

34: *remel: fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün*

gerçi gerdün zulmıdın bir menzil ābādān emäs

hiç kişiniñ mēn belā-keş dek öyi vīrān emäs (İ 3^b, F 50^b, D: LXIX)

ḥarfū'ş-şīn

35: *remel: fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün*

[veh] bu ki mēndin [o] yār aḡsız cüdālīk āylāmiş

terk etip mihr ü vefānı bī-vefālīk āylāmiş (İ 22^a, F-, D-)

36: *hezec: mefā'ilün mefā'ilün mefā'ilün mefā'ilün*

yüzün pinhān kılurnı ol perī tā iḥtiyār etmiş

figān kim uşbu kaygudın mēni dīvāne-vār etmiş (İ 26^a, F-, D-)

37: *remel: fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün*

serv-ḳaddī kim yeri bāğ-ı cihān-ārā emiş

tāze çıḳқан kāmēti şāḥ-ı gül-i ra'nā emiş (İ-, F 51^a, D-)

38: *remel: fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün*

veh yana ol ay yüzün körār zamān hem bar emiş

körār uçūn bilmādim cismimdā cān hem bār emiş (İ 8^a, F-, D-)

39: *remel: fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün*

bar emiş bīgāne mēndin anda kim aḡyār emiş

her ḳaçan el bolmasa ol yār maña yār emiş (İ 10^a, F-, D-)

40: *remel: fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün*

sēnsizin ëy dil-rubā mey içmāgim müşkil emiş

her nē içsām mey emäs bildim ki hün-i dil emiş (İ 6^b, F-, D-)

41: *remel: fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün*

ḳaşd-ı cānım āylāḡān bī-mihr cānānım emiş

ol kim anı dost dēr-mēn düşmen-i cānım emiş (İ-, F 51^b, D: LXXII)

42: *remel: fâ'ilātün fâ'ilātün fâ'ilātün fâ'ilün*

yârsız ölmäk devâ-yı miḥnet-i hicrân emiş
müshkil emdi kim firâkıdın ölüm âsân emiş (İ-, F 51^a, D-)

43: *remel: fâ'ilātün fâ'ilātün fâ'ilātün fâ'ilün*

bî-vefâların işi geh cevır ü gâhî kîn emiş
'ayb emâs ol ḥayl ara bu şîvelâr âyîn emiş (İ 12^a, F-, D-)

44: *remel: fâ'ilātün fâ'ilātün fâ'ilātün fâ'ilün*

cennetü'l-me'vâ ki dârlâr yârın kûyî emiş
vaşf-ı tûbâ kim kılurlar ḳadd-ı dil-cûyî emiş (İ-, F 51^a, D: LXXI)

ḥarfü'l-ğayn

45: *remel: fe'ilātün fe'ilātün fe'ilātün fe'ilün*

veh ki bardı nazarım elidin ol yâr dirîğ
ḡuşsa vü derd-i firâḳ etti mēni zâr dirîğ (İ-, F 51^b, D: LXXVIII)

46: *remel: fâ'ilātün fâ'ilātün fâ'ilātün fâ'ilün*

sēn ü 'işret birle 'âlem ḳaydıdın âzâdlıḡ
mēn ü miḥnet ḳaydı vü ḡam küncidâ nâ-şâdlıḡ (İ-, F 52^a, D: LXXX)

47: *remel: fâ'ilātün fâ'ilātün fâ'ilātün fâ'ilün*

ēy perî tâ âylâdın 'ışḳ ehlidin bigânelıḡ
artadur 'ışḳında her sâ'at maḡa dîvânelıḡ (İ-, F 52^a, D-)

ḥarfü'l-fâ

48: *remel: fâ'ilātün fâ'ilātün fâ'ilātün fâ'ilün*

veh ki 'ömrüm zâyî' ötti barça nâ-dānlıḡda ḡayf
ḳalḡanın hem şarf ḳılḡumdur peşimānlıḡda ḡayf (İ-, F 52^b, D: LXXXI)

ḥarfü'l-ḳâf

49: *remel: fâ'ilātün fâ'ilātün fâ'ilātün fâ'ilün*

ayrılıp ḳalḡunca sēndin ḳıḡsa cānım yaḡşırâḳ
sēnsiz ēy cān bolḡanımdın bolmaḡanım yaḡşırâḳ (İ 16^b, F 53^a, D-)

50: *hezec: mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün*

közümḡa ḳayḡurup dēsām nè ērdi köḡül aldurmak

ol aytur ger köñül erdi kërâkmäs munca kayğurmak (İ 2^a, F-, D-)

51: *remel: fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün*
köñlüme kār ètmäsün mü derd ü ğurbet èy refīk
yār barıp koydı cānga dāğ-ı furkat èy refīk (İ 25^a, F-, D: LXXXIV)

remel: fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün
cānıma sançılmasun mu ħār-ı ğurbet èy refīk
kim köñülgā koydı ol gül dāğ-ı furkat èy refīk (İ-, F 52^b, D-. 51. şiirin değışik bir biçimi olabilir.)

52: *remel: fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün*
kaşd-ı cānım kıldılar çün ehl-i devrān èy refīk
ħacet èrmästür meded kılmakğa hicrān èy refīk (İ-, F 52^b, D: LXXXIII)

53: *remel: fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün*
äylägil èy tünd-ħū mēn zār birle yārlik
yoksa ħod dāyım işindür äylämāk bizārlik (İ 20^b, F-, D-)

54: *remel: fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün*
çün yok ol devlet ki kılsam yār ılan dem-sāzlık
bārī anıñ itlari birle kılay hem-rāzlık (İ 23^b, bir yaprak kopmuş, F-, D-)

ħarfü’l-kāf

55: *remel: fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün*
şerħ-i ħālımın nē dēy sēnsiz ki miħnet kūyıda
āħır äylädi eliñd[in] köp ğamıñ cismi[mni] ħāk (İ-, F 54^a, D-)

56: *remel: fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün*
ol ser-i kūy içre yüz katla gedālık äylämāk
yaħşırak kim özgä yērdä pādışālık äylämāk (İ-, F 53^a, D-)

57: *remel: fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün*
añladıñ mu èy vefā tavrıda bī-hem-tā mīrek
kim tapılmas sēn kēbi mīr-zādelārdin emīrek (İ 10^a, F-, D-)

58: *remel: fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün*
mēndin ayrılma ħuzūrum çünki bardur şıħhatıñ

bî-ḥuzûr êtsâñ mēni ēl kılğusıdur raġbetiñ (İ 27^a, F-, D-)

59: *remel: fâ'ilātün fâ'ilātün fâ'ilātün fâ'ilün*

yâr sebz ü sebz-i ḥaṭṭı âfet-i dîndür biliñ

leblâri birle be-ġâyet sebz-i şîrîndür biliñ (İ-, F 54^a, D-)

60: *remel: fâ'ilātün fâ'ilātün fâ'ilātün fâ'ilün*

atlanıp êy ḥüsn ḥaylı her taraf cevâlân kılıñ

nâr-ı raḥşın segritip 'ışk ehlini ḥayrân kılıñ (İ-, F 53^a, D-)

61: *remel: fâ'ilātün fâ'ilātün fâ'ilātün fâ'ilün*

hecr derdiġa şanemlâr vaşl ilâ dermân kılıñ

yoksa siz hem bir küni endîşe-i hicrân kılıñ (İ-, F 54^a, D: LXXXV)

62: *remel: fâ'ilātün fâ'ilātün fâ'ilātün fâ'ilün*

şâm-ı hicrânımdur ol kim intihâsı yok anıñ

şubḥ-ı vaşlım dem urarġa müdde'âsı yok anıñ (İ 14^a, F 53^b, D: LXXXVIII)

63: *remel: fâ'ilātün fâ'ilātün fâ'ilātün fâ'ilün*

êy sehi-ḳad kim êmâstür serv boydaşın sēniñ

ġamzen oķın cāñġa urmış köz-ile ḳaşın sēniñ (İ-, F 53^b, D-)

64: *remel: fâ'ilātün fâ'ilātün fâ'ilātün fâ'ilün*

saña oḥşar ḥüblardın hîç kişim yoktur mēniñ

sēndin özgâ özgâlâr birle işim yoktur mēniñ (İ 13^b, F-, D-)

65: *remel: fâ'ilātün fâ'ilātün fâ'ilātün fâ'ilün*

bar êmiş êy ḥüb-rûlar içrâ maḳşûdum mēniñ

naḳd-ı cân kılmaḳ fedâ êliñdâ bihbûdum mēniñ (İ 29^a, F-, D-)

ḥarfü'l-lâm

66: *remel: fâ'ilātün fâ'ilātün fâ'ilātün fâ'ilün*

zâr köñlüm kim saçıñ sevdâsıdn şeydâdur ol

têlbelik ḳılsam 'aceb yok bâ'ış-i sevdâdur ol (İ-, F 55^a, D: CII)

67: *remel: fâ'ilātün fâ'ilātün fâ'ilātün fâ'ilün*

gûl gül olsa 'ârızın meydin gûlistânımdır ol

cilveger olsa kadın serv-i hürāmānımdır ol (İ-, F 55^a, D: XCVIII)

68: *remel: fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün*
naḥl-ı ‘ömrüñdin müdām ey serv ber-ḥurdār bol
gerçi mēn kayguñ bilān boldum ‘adem sēn var bol (İ 28^a, F-, D-)

69: *remel: fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün*
ger dēsāñ sırrımnı bilgāy-sēn demī bizār bol
oyganıp mēn nā-tevāngā şāḥib-i esrār bol (İ 7^a, F-, D-)

70: *remel: fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün*
ey közüñ çün körmāñ ol ay yüzini bī-nūr bol
kaysıdur bī-nūr bolmak belkim ansız kūr bol (İ 3^a, 15^b tekrar, F-, D-)

71: *remel: fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün*
ey köñül kurbān-ı vaşlı ol meh-i ruḥsāra bol
yoksa ansız tīg-ı hicrān birle yüz miñ pāre bol (İ 19^a, F-, D-)

72: *remel: fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün*
ey mēni bir dil-rubā ‘ışkıda zār etkān köñül
ıztırābıñdın özün dek bī-karār etkān köñül (İ-, F 54^b, D-)

73: *remel: fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün*
yārdın yüz derd erür cānımgā peydā ey köñül
ol sebebdin bolmışam ‘ālemgā rüsvā ey köñül (İ 6^a, F-, D-)

74: *remel: fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün*
āh kim ‘ışık içre kıldıñ bir temennā ey köñül
nē aña yetmāk nē şabr etmākkā yāra ey köñül (İ-, F 54^b, D-)

75: *remel: fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün*
közlādım her yērdā yana tūrfa maḥbūb ey köñül
kim anıñ dek yok-tur[ur] ‘ālemdā bir ḥūb ey köñül (İ 24^a, F-, D-)

76: *remel: fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün*
mey içip ol yārdın kıldım şikāyet ey köñül
mestlıgđın ḥāletim kıldı sirāyet ey köñül (İ 18^a, F-, D-)

77: *remel: fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün*
 ol perî-rû dil-rubâ körküzmäsâ yüz ey köñül
 hūblarnı körgä emän bolsa ger yüz ey köñül (İ 14^a, F-, D-)

78: *remel: fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün*
 'âķibet terk-i maħabbet kıldı cānān ey köñül
 dost erdi boldı aħır düşmen-i cān ey köñül (İ-, F 54^b, D-)

79: *remel: fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün*
 ey köñül bî-ħad mēni vaşlıġa ĥācetmend bil
 vaşl bergini ĥayātım naħlıġa peyvend bil (İ-, F 55^a, D-)

80: *remel: fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün*
 ey köz ol ay yüzidin maħrūm-sēn kan yıġlaġıl
 v'ey köñül tapmay vişālın tartıp efgān yıġlaġıl (İ-, F 55^a, D: CI)

81: *muzāri': mef'ülü fâ'ilâtü mef'ülü fâ'ilün*
 sāķi ĥumār derdidin öldüm şavāb kıl
 zühd ü vera' libāsını rehn-i şarāb kıl (İ 19^b, sonu eksik; F-, D-)

82: *remel: fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün*
 dedim ey dil-ber ki köñlüm ĥāletın ma'lūm kıl
 yok ki yüzün körmāgeydin közlārim maħrūm kıl (İ 11^a, F-, D-)

83: *remel: fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün*
 ey perî-yüzlük nigārım ĥāletim nezzāre kıl
 ĥāletim nezzāre eylāp derdime bir çāre kıl (İ 6^b, F-, D-)

84: *remel: fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün*
 cānġa yēttim sēndin ayru hecr ara ey yār kēl
 kēlmāsān n'ētsün ölä-r-mēn raħm etip zinhā[r] kēl (İ-, F 55^a, D: C)

85: *remel: fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün*
 kēlgil ey yārım mēniġ derdimġa dermān eylāgil
 nāz ile özüġni cān dēk cism ara cān eylāgil (İ 19^a, F-, D-)
 ĥarfü'l-mīm

86: *remel: fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün*

ëy köñül ger eylâdi ol dil-rubâ lutfını kem

lîk lutfidın emäs-mên bir yolu nevmîd hem (İ-, F 57^a, D-)

87: *remel: fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün*

sākīyâ yetti 'aceb mevsimdä eyyâm-ı şıyâm

bir nêçe kün kim ğanîmetdür leb-â-leb eyle cām (İ-, F 57^a, D-)

88: *remel: fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün*

nê ħabībî maña kim andın maħabbat anlasam

nê refîķî kim anı körgäç meveddet anlasam (İ-, F 56^a, D-)

89: *remel: fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün*

yâr ılan ötkän mecâlisni eger yâd eyläsäm

nê 'aceb ger ħasretidin âh u feryâd eyläsäm (İ 9^a, F-, D-)

90: *remel: fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün*

cân bërür-mên her nefes ol dil-rubânî körmäsäm

vây cânımğa mênîñ ki bir kün anı körmäsäm (İ 12^a, F 56^b, D-)

91: *remel: fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün*

çün ölä-r-mên bir zamân cânâ yüzüñni körmäsäm

cân ħarâm er başıña körgändä cân evürmäsäm (İ 6^a, F-, D-)

92: *remel: fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün*

köñlüme bu kim teraħħum kılay eylâr-sên sitem

ħaddın aştı ëy cefâ-pîşe kërâkmäs munca hem (İ-, F 56^a, D-)

93: *remel: fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün*

bu ğamî kim mëndä bar ған yığlağay-mên lâ-cerem

yëtmäyin her dem firāvân yığlağay-mên lâ-cerem (İ 18^a, F-, D-)

94: *remel: fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün*

ol kim istäydür mênî dil-ħaste vü bî-çäre hem

yüzigä körmäs revâ kılsam demî nezzäre hem (İ 26^b, F-, D-)

95: *hezec: mefā'ilün mefā'ilün mefā'ilün mefā'ilün*

yana bir ay kelāmıda tarīk-i dil-beri kördüm

könül dīvāne boldı bilmädım güyā perī kördüm (İ-, F 56^b, D-)

96: *remel: fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün*

bes ki la'liñ yādı birle kan tökâ giryān közüm

‘ākibet-engiz étär sêndin yırak tuğyān közüm (İ 2^a, F-, D-)

97: *remel: fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün*

her nefes hecriñdâ derd-i bî-devāğa uçradım

sêndin ayru tüşkâli türlü belāğa uçradım (İ-, F 57^a, D-)

98: *remel: fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün*

êy mênîñ hod-kām yārım kayda êrdiñ bilmädım

kêlmädiñ kêce nigārım kayda êrdiñ bilmädım (İ 7^b, F-, D-)

99: *remel: fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün*

hecridin munca maña miñnet kêlürni bilmädım

vaşl nañlıñıñ beri hasret kêlürni bilmädım (İ 12^b, F-, D-)

100: *remel: fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün*

‘ışk êligâ ğam yemek nâ-çâr êğänni bilmädım

veh munıñ-dêk ‘ışk işi düşvâr êğänni bilmädım (İ 23^b, F-, D-)

101: *remel: fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün*

bañt-ı kūr kim māni‘-i dīdār bolup t̄ali‘im

körmädım ‘ömrī sêni efsūs ‘ömr-i zāyi‘im (İ 29^b, F-, D-)

102: *remel: fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün*

dest bêrdi vādī-yi hecr içre ser-gerdānlıgım

kanı ol kim vaşl birle bar êdi sulţānlıgım (İ-, F 57^b, D-)

103: *remel: fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün*

vāy u yüz miñ vāy kim yoktur bir andağ hem-demim

kim barıp allıda gāhī eylāğāy şerh-i ğamım (İ-, F 56^a, D-)

104: *remel: fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün*

nêçe kim fâriğ êsâñ êy cāngā hem-dem tuğkanım
bir yolu bizdin bu yanlığ bolma bî-ğam tuğkanım (İ 5^a, F-, D-)

105: *remel: fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün*
buymış andağ miñnet-i hecridā bî-ğodluğ fenim
aqlaman kim maña kimdür dost kimdür düşmenim (İ-, F 57^b, D-)

ḥarfü'n-nūn

106: *remel: fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün*
qalmadı nā-maḥremī kūyda maḥrem bolmağan
mēndin özgā maḥremiñniñ maḥremi hem bolmağan (İ 25^b, F-, D-)

107: *remel: fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün*
veh nēdür êy yār bî-mūcib köñül qan kıлмаған
yığlatıp mēni maña 'ālemni ḥandān kıлмаған (İ 21^b, F-, D-)

108: *remel: fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün*
êy közüm sēn-sēn mēni ğam êlkidā zār eylāğān
pür nezāre birle köñlümni giriftār eylāğān (İ 5^b, F-, D-)

109: *remel: fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün*
êy mēni ğurbet diyārıda giriftār eylāğān
nāvek-i ğamzeñ bilān köksümni efgār eylāğān (İ-, F 58^a, D-)

110: *remel: fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün*
yār mēniñ birle nigārım gāh yaḥşı geh yaman
ḥūb emās kim bolsa yārım gāh yaḥşı geh yaman (İ 18^b, F-, D-)

111: *remel: fe'ilātün fe'ilātün fe'ilātün fe'ilün*
köñlüm anıñ ğam-ı hicrān[nı] bile qan bolsun
nā-tevān cānım ara hem ğam-ı hicrān bolsun (İ 22^a, F-, D-)

112: *remel: fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün*
êy ki dēr-sēn dehr ara hiç kimgā ğurbet bolmasun
bolsa bolsun ğurbet ammā derd-i furqat bolmasun (İ-, F 58^b, D-)

113: *remel: fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün*

âşinâ yârim ki yâd etmây unutmış yâridin
güyyiâ bigâne-veş bolmış vefâ etvâridin (İ 17^b, F-, D-)

114: *remel: fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün*
veh yana köñlüm haberdâr oldı cānān sarıdın
tañ nesîmi güyyiâ esti Horāsān sarıdın (İ-, F 58^a, D-)

115: *remel: fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün*
tökti köñlüm eşk-i hirmān dīde-yi maḥrūmıdın
hiç ḥādim tüşmäsün yâ Rab yırak maḥdūmıdın (İ-, F 58^b, D-)

116: *remel: fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün*
ḥaṭṭı kim zāhir boluptur la'l-i nūkte-dānıdın
ḥüccetidür baş körmä dep ḥaṭ-ı fermānıdın (İ 27^b, F-, D: CXX)

117: *remel: fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün*
terk-i 'ālem eylāğumdür ehl-i 'ālem ṭa'nıdın
özni kūtqargum alarnıñ cevridin hem ṭa'nıdın (İ-, F 59^b, D: CXXII)

118: *remel: fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün*
her kaçan gülzārga tüşsâ güzārım sēnsizin
bolğusıdur āteşin güllār şerārım sēnsizin (İ 9^a, F-, D-)

119: *hezec: mefā'ilün mefā'ilün mefā'ilün mefā'ilün*
leṭāfet bāğınñ nev-res nihāl-i gül-'izārı-sēn
selāmet bol kim ötkān serv-ḳadlar yādigārı-sēn (İ-, F 59^a, D-)

120: *remel: fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün*
ēy kuyaş baştın ayak mundaḳ ki ğarḳ-ı nūr-sēn
veh melek-sēn yâ perî yâ ādemî yâ ḥūr-sēn (İ-, F 59^b, D: CXIII)

121: *remel: fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün*
dil-berimğa ger dēsām kim sēniñ uçūn zār-mēn
ol maña dēr kim sēniñ dēk zārdın bizār-mēn (İ 11^b, F 58^b, D: CXI)

122: *remel: fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün*
ehl-i 'ıışḳ evrāḳıda bes kim be-istiḥḳāk-mēn

yazdılar evvel mēni ser-defter-i ‘uṣṣāḳ-mēn (İ-, F 59^a, D-)

123: *remel: fā‘ilātūn fā‘ilātūn fā‘ilātūn fā‘ilūn*

çāre istāp yüzigā dēsām neẓāre eylāyin

çūn işim bī-çārelıḳdur veh nē çāre eylāyin (İ 9^b, F-, D-)

124: *remel: fā‘ilātūn fā‘ilātūn fā‘ilātūn fā‘ilūn*

ger dēsām bir nev‘ ile köñlümni ḥursend eylāyin

ḥūb-rūlاردın birāvni aḡa mānend eylāyin (İ 14^b, F-, D-)

ḥarfū’l-vāv

125: *remel: fā‘ilātūn fā‘ilātūn fā‘ilātūn fā‘ilūn*

aḡa nē ḡam ‘ışḳ ile ger bar ise şeydā birāv

yā mēniḡ dēk bolsa şeydālıḳ bile rüsvā birāv (İ-, F 60^a, D: XXVI)

ḥarfū’l-hā

126: *remel: fā‘ilātūn fā‘ilātūn fā‘ilātūn fā‘ilūn*

‘ārızı dēk bir gūlī yoḡtur İrem gūlzārıda

kim İrem gūlzārıdın dēḡāy cemālı barıda (İ-, F 60^b, D-)

127: *remel: fā‘ilātūn fā‘ilātūn fā‘ilātūn fā‘ilūn*

kılmayın mu derd ilān feryād u efḡān bu kēce

sēnsizin kim cāḡadur derd-i firāvān bu kēce (İ-, F 60^a, D: CXXXIII)

128: *remel: fā‘ilātūn fā‘ilātūn fā‘ilātūn fā‘ilūn*

tapmadım maḥrūmluḡḡa mundın özgā çāreni

kim yırāḡdın kılḡa-mēn ol kū sarı nezzāreni (İ 4^a, F-, D-)

129: *hezec: mefā‘ilūn mefā‘ilūn mefā‘ilūn mefā‘ilūn*

ēmāstūr bāk cismim ‘ışḳ ara ma‘dūm eger bolsa

ma‘āza’llāh ki yüzidin közüm maḥrūm eger bolsa (İ 23^a, F-, D-)

130: *remel: fā‘ilātūn fā‘ilātūn fā‘ilātūn fā‘ilūn*

dostlar yüz şükr vācibtūr mēniḡ dēk zārḡa

kim köñül aḡlap mēn andaḡ nāzenin dil-dārḡa (İ 23^b, F-, D-)

131: *hezec: mefā‘ilūn mefā‘ilūn mefā‘ilūn mefā‘ilūn*

saḡa kim dēdi kim cānā ḥazīn köḡülñi şād ētme
unutḡıl bir yolı bizñi vü özḡā ḥiç yād ētme (İ-, F 61^a, D:CXLI)

132: remel: fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün
ēy köḡül ol kû sarı bu kün güzer kıldım yana
ḡadd u ruḡsarıḡa toyḡunca nazar kıldım yana (İ 8^b, F-, D-)

133: remel: fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün
köḡlümē bī-dād ētār ḡūr-ı perī-zādım yana
ḡoydı virāñlıḡa yüz bu miḡnet-ābādım yana (İ-, F 60^b, D-)

134: remel: fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün
sünbül-i pūr-tābıḡa köḡlümñi baḡladım yana
mēñi baştın bende kıldı serv-i āzādım yana (İ-, F 61^a, D-)

135: remel: fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün
āḡ u vāveylā ēki ḡül-çihre zārı mēñ yana
nāvek-i müjḡanlarınñ dil-fiḡārı mēñ yana (İ-, F 60^a, D-)

ḡarfü'l-lām-elif

136: remel: fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün
başım üzre ol şanem yētti dēḡünce ayttı lā
eylābāñ rence ḡadem yētti dēḡünce ayttı lā (İ-, F 61^a, D-)

ḡarfü'l-yā

137: remel: fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün
riş bolḡan hecridin köksümñi aḡa körsātāy
körsātıp ol aynı ḡālımḡa zamāñı yıḡlatay (İ 2^b, F-, D-)

138: remel: fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün
nē refīḡı kim ḡamım köḡli ara kār eylāḡāy
nē şefīḡı kim özini maḡa ḡam-ḡār eylāḡāy (İ-, F 62^b, D-)

139: remel: fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün
istārām közdin demī kim yār ḡāyib bolmaḡay
ölḡüçe ayrılmasam andın 'acāyib bolmaḡay (İ 21^b, F-, D-)

140: *remel: fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün*
körmägil yā Rab revā kim yār qadrim bilmägäy
andın ayru kelsä vaqtımğa ecel ol kèlmägäy (İ 11^a, F-, D-)

141: *remel: fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün*
nêçe andın èlgä hem-demlik körüp rencür olay
renc tartıp èl ara bu hāl ilä meşhür olay (İ 29^b, yaprak kopmuş, F-, D-)

yār çün istār sèniñ vīrānlıgıñ köñlüm turul
istäsäñ kim 'ışk terkin eyläbän ma'mūr olay (İ 20^a, yaprak kopmuş, üsteki matlān devamı olmalı, F-, D-)

142: *remel: fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün*
nêçe sènsiz miñnet ü ğam kūyıda menzil kılay
miñnet ü ğamnı özümğa kūñ bile hāşıl kılay (İ 9^b, F-, D-)

143: *remel: fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün*
bāğ-ı bihiştñiñ kaçan sèn dèk gül-i sīr-ābı bar
kim yüzüñniñ èy sehi-ğad özgä āb u tābı bar (İ 24^b, bir yaprak kopmuş, F-, D-)

144: *remel: fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün*
veh ki yetkürdi mēni bī-dilğa devrān miñneti
yār hecri vü vañan terki vü ğurbet şiddeti (İ-, F 61^b, D: CXLV)

145: *remel: fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün*
yètmäs èrdi èy felek cānımğa cānān miñneti
kim hucūm ètmiş yana başımğa devrān vahşeti (İ 3^b, F 62^b, D-)

146: *remel: fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün*
yār bī-pervālıgıñdın vāy qadrim bilmädi
yoksa nêçün bī-sebeb hālımğa pervā kılmadı (İ 25^a, F-, D-)

147: *hezec: mefā'ilün mefā'ilün mefā'ilün mefā'ilün*
lebim çün la'l-i cān-bahşındın èy cān behrever boldı
taşavvur eylädim gūyā ki ağzım pür-şeker boldı (İ-, F 63^a, D-)

148: *hezec: mefā'ilün mefā'ilün mefā'ilün mefā'ilün*
nazardın bargaç ol gül-çihre çihrem za'ferān boldı

temâşâ ehli dèrlâr kim bahâr ötti hâzân boldı (İ-, F 62^a, D-)

149: *remel: fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün*

kanı dey faşlı kim ol cem'iyet-i aḥbâb êdi

‘ayş u ‘işret hâzır u endüh u ğam nâ-yâb êdi (İ 3^a, F-, D-)

150: *remel: fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün*

êy köñül bu kâcelârdâ hem-nişînim yâr êdi

veh nè dèp aytay nè türlük kim huzûrum bar êdi (İ 7^a, F-, D-)

151: *remel: fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün*

êy köñül ol bî-vefâ bir gün maḡa dil-dâr êdi

bolmasa dil-dârlık ḡod iltifâtı bar êdi (İ-, F 63^b, D-)

152: *remel: fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün*

körgây êrdim munca ğam ger yâr eger bolsañ êdi

bî-dil olğay mu êdim dil-dâr eger bolsañ êdi (İ 18^b, F-, D-)

153: *remel: fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün*

êl tilindin çün bara almas-mên ol yârım sarı

bârî sên bar êy köñül cân birle dil-dârım sarı (İ 28^b, F-, D-)

154: *hezec: mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün*

yana olturdu cân bostânıda bir serv-i nev-ḡizî

ki bir bir târ-ı zülfî sünbüli bar pür dil-âvizi (İ 5^b, F-, D-)

155: *remel: fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün*

mihri yokdın kaşd-ı cân kılmakḡdur ol cânân işi

mihr tavrıdın fidâ bolmakḡdur aḡa cân işi (İ-, F 61^b, D: CXLVI)

156: *hezec: mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün*

maḡa ehl-i riya evkâtıdın [êse] şarâb olay

naẓarda sâķî-yi meh-veş êlikdâ cām-ı nâb olay (İ-, F 63^b, D-)

157: *remel: fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün*

yètkürür cevri-i felek köñlümğâ her laḡza ġamî

âḡ u vâveylâ ġamım şerḡ êtkâli yok maḡremî (İ-, F 62^a, D-)

158: *remel: fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün*

sākiyā tut vaşl bezmi içre ‘işret cāmı

kim içip mey kılmalıñ yād emdi hecr eyyāmı (İ 16^b, F-, D-)

159: *remel: fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün*

zülfüñä bağlap giriftār-ı belā kıldıñ mēni

köñlüm alıp yüz belāğa mübtelā kıldıñ mēni (İ-, F 62^a, D-)

160: *remel: fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilātün fā‘ilün*

saldı hicrān deştidā köp zulm etip devrān mēni

gerdiş-i çarh eylädi el-kışsa ser-gerdān mēni (İ-, F 63^a, D-)

- [Yazı silik olduğundan okunamadı] (İ 16^a)

Rubā‘iyyāt

161: *Ahreb*

Tēñri [...] olsun yārā

‘işret dağı hem-‘inānıñ olsun yārā (İ 30^b, F-, D-)

162: *Ahreb*

kēlgil ki köñül sēndin ērūr miñnet ilā

yüz derdka zār miñnet-i ğurbet ilā (İ 30^a, F-, D-)

163: *Ahreb*

devlet saña müstedām bolsun yā rab

sultān-ı cihān ğulām bolsun yā rab (İ 30^a, F-, D-)

164: *Ahreb*

vaşlıñ maña müstedām bolsun yā rab

‘işret meyi hem be-kām bolsun yā rab (İ 30^b, F-, D-)

165: *Ahreb*

közünä remed yēli ğüzār etti meger

cānım geñi ol közni figār etti meger (İ 31^a, F-, D-)

166: *Ahreb*

ēy dostlarım men‘-i merām eylāmāñiz

eylâr isânîz velî müdâm eylâmânîz (İ 31^b, F-, D-)

167: *Ahreb*

andın ki tilim ğamıyla fersûde êmiş
ol şehîr ferâġat kılıp âsûde êmiş (İ 31^b, F-, D-)

168: *Ahreb*

ol kim fütâde köñülgâ âzârı anıñ
cân birle köñülgâ bar-durur zârı anıñ (İ 31^b, F-, D-)

169: *Ahreb*

küyunğ ara kim girip gedâlık kıldım
‘âlem eli içre ġod-nümâlık kıldım (İ 30^b, F-, D-)

170: *Ahreb*

cânâ tünâ kün ki ġod-nümâlık kıldım
vaşlıñ meyidin tilâp gedâlık kıldım (İ 31^a, F-, D-)

171: *Ahreb*

êy yâr hemîşe Têñri yârıñ bolsun
ammâ bu taraf ġehî ġüzârıñ bolsun (İ 30^b, F-, D-)

172: *Ahreb*

başınġa köñül hemîşe şâhıñ bolsun
ol şehîr keremi sêniñ penâhıñ bolsun (İ 31^a, F-, D-)

173: *Ahreb*

eger ki cüdâlık êtse yârım n’etâyın
andın yana ġaldı cism-i zârım n’etâyın (İ 31^b, F-, D-)

174: *Ahreb*

dêr-mên ki barıp yüzüñ temâşâ kılayın
eyyâm-ı vişâlîñni temennâ kılayın (İ 31^a, F-, D: CLXXIX)

175: *Ahreb*

‘ömrüm kêçädür hecr içidâ âhım ile
zülfüñ ġamıdın bu ġâl-i vâhım ile (İ 30^a, F-, D-)

176: *Ahreb*

bezmî tilārām ki bolğa-mên yār bile
ol bezm içidâ bolmasa deyyār bile (İ 30^a, F-, D-)

177: *Ahreb*

yārım özidin mēni cūdā kılsa n'etây
hicrân u ğam birle mübtelâ kılsa n'etây (İ 30^a, F-, D-)

Tahmīsāt

178: [*Tahmīs-i Šāhī be-ġazel-i Nevāyī*]

remel: fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün
āh kim köñlüm öyini ğuşşa mesken kıldı lā
ġuşşa naqdı birle ol vīrānnı mahzen kıldı lā (İ-, F 67^a, D-)

179: [*Tahmīs-i Šāhī be-ġazel-i Hüseynī*]

remel: fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün
ışık derdidin yetiştī ěrnimā cānım mēniñ
güllār açdı kan yaşımdın hār-ı müjgānım mēniñ (İ-, F 65^b, D-)

180: [*Tahmīs-i Šāhī be-ġazel-i Nevāyī*]

remel: fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün
ēy ki cān dēk naqd-ı 'ömr-i cāvidānım-sēn mēniñ
mihr ile ěmdi dēmān kim hem-'inānım-sēn mēniñ (İ-, F 65^a, D-)

181: [*Tahmīs-i Šāhī be-ġazel-i Nevāyī*]

remel: fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün
gülbün-i nāznıñnı tūbādın mişāl aytam ħayāl
bilmādim kim tūbī ěrmiş serv-i nāznıñdın mişāl (İ-, F 68^a, D-)

182: [*Tahmīs-i Šāhī be-ġazel-i Nevāyī*]

remel: fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün
yār kim vaşlıġa köp ěrdim talebkār ēy köñül
barıban yetkürdi mahzūn cāñġa āzār ēy köñül (İ-, F 63^b, D-)

183: [*Tahmīs-i Šāhī be-ġazel-i Nevāyī*]

remel: fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

sên kılıp 'azm-ı sefer mên sêndin êy cân kalmışam
yèrgä yüz sürtüp yolunđa zâr u giryân kalmışam (İ-, F 68^b, D-)

184: [Taḥmīs-i Şāhī be-ğazel-i Nevāyī]

remel: fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

vāy yüz miñ vāy kim derd ü ğam-ı hicrânıdın

'azm êtâr çıkmakka cân tendin köñül efgânıdın (İ-, F 64^a, D-)

185: [Taḥmīs-i Şāhī be-ğazel-i Nevāyī]

remel: fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

êy sınık köñlümni her dem kan kılıp devrân kibi

ğamzeñ okı tuttı yêr köñlüm içindä cân kibi (İ-, F 69^a, D-)

186: [(Taḥmīs-i Şāhī be-ğazel-i Nevāyī)]

remel: fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

êy köñül 'ışk êlgidin mên zâr olup şeydâ besî

kaşd-ı cânım müdde'âsı êlgä istid'â besî (İ-, F 66^a, D-)

187: [Taḥmīs-i Şāhī be-ğazel-i Hüseyinî]

remel: fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün

ol ki cevrläp yırak taşlar vefâsıdın mênî

eylâmâş ḥursend vaşl-ı cân-fezâsıdın mênî (İ-, F 67^b, D-)

Terci'-est-i Īnân

188: Ahreb

ḥurremlığını ki küyüydin yêtsä şabâ

yêtkürsä nevid-i vaşl u peygâm-ı vefâ (İ-, F 69^b, D-. Yalnız üç beyit yazılmıştır.)

Sonuç

Şâhî Divânı'nın İ nüshası, şair henüz hayatta iken 895/1489'da istinsah edilmiş olup muhtemelen onun kontrolünden geçmiştir. Bu yazmada 109 şiir mevcuttur. Bunlardan 95'i diğerlerinde yok iken 3'ü F'de ve 7'si D'de de bulunmaktadır. Şiirlerin 4'ü ise bütün nüshalarda vardır. Şiirlerin 84'ü remel bahrinin fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün, 1'i fe'ilātün fe'ilātün fe'ilātün fe'ilün; 5'i hezec bahrinin mefā'ilün mefā'ilün mefā'ilün mefā'ilün; 1'i muzari bahrinin mef'ülü fā'ilātü mefā'ilü fā'ilün kalıbı ile yazılmıştır. Nüshadaki 17 rubai ise ahreb kalıpları ile kaleme alınmıştır.

Divân'ın F nüshası bir mecmua içinde yer almakta olup toplam 86 şiir ihtiva etmektedir. Şiirlerden 57'si yalnız bu yazmada bulunmakta iken 3'ü İ ve 22'si D'de de vardır. 4 şiir ise bütün nüshalarda ortaktır. F'deki şiirlerin 75'i remel bahrinin fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün, 1'i fe'ilātün fe'ilātün fe'ilātün

fe'îlün; 8'i hezec bahrinin mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün mefâ'îlün, 1'i müctes bahrinin mefâ'îlün fe'îlâtün mefâ'îlün fe'îlün kalıbı ile yazılmıştır. 1 terci'-bendin vezni ise ahrebtir.

Dîvân'ın İngiltere nüshaları ile İ ve F nüshalarını karşılaştırdığımızda şöyle bir sonuç ortaya çıkmaktadır: Yalnız İ nüshasında olan şiir sayısı 95, yalnız F'de bulunan şiir sayısı 57, İ ve F nüshalarında ortak olan şiir sayısı ise 3'tür. Buna göre yalnız İ ve F nüshalarında D'de olmayan 155 yeni şiir yer almaktadır. Sonuçta bu iki nüsha, şiir bakımından *Şâhî Dîvânı*'na önemli ölçüde katkıda bulunmaktadır.

Kaynakça

- Arat, R. R. (hızl.) (2006). *Gazi Zahîreddin Muhammed Babur, Baburnâme (Vekayi)*. Kabalcı Yayınevi. İstanbul.
- Bal, S. (2013). *British Museum Türkî Ms 23'te Kayıtlı Çağatayca Şâhî Divanındaki Gazeller (vr. 1b-10b; Transkripsiyon, Çeviri, Sözlük)*. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. İstanbul.
- Eckmann, J. (2003). *Harezmi, Kıpçak ve Çağatay Türkçesi Üzerine Araştırmalar*. Yayıma hızl. Osman Fikri Sertkaya. Türk Dil Kurumu. Ankara.
- Eraslan, K. (hızl.) (2001). *Alî Şîr Nevâyî, Mecâlisü'n-Nefâ'is I (Giriş ve Metin), II (Çeviri ve Notlar)*, Türk Dil Kurumu, Ankara.
- Kılıç, F. (2007). "Şâhî (Mesud Mirza) ve Çağatayca Divanının Bilinmeyen Bir Nüshası". *Edebiyat ve Dil Yazıları Mustafa İsen'e Armağan*. ed. Ayşenur Külahlıoğlu İslam - Süer Eker. s. 389-393.
- Lugal, N. (çev.) (2011). *Devletşah, Tezkiretü's-şu'arâ*. Pinhan Yayıncılık. İstanbul.
- Mirzaev, T. (2001). *Sultan Mes'ud Mirza Şahiy Devan*. Özbekistan Respublikası Fenler Akademiyası Alişer Nevaiy Namidagi Til ve Adabiyat İnstitutu. Taşkent.
- Tekcan, M. (2005). *Mesud Mirza Şâhî Divan*. Doğu Kütüphanesi Yayıncılık. İstanbul.